

Livscykelperspektivet konkretiserar

- bidrar med nyckeltal, tankesätt och parametrar

Enligt rapporten Konsumtionens klimatpåverkan stod mejeriprodukter för 17 % av den svenska livsmedelskonsumtionens klimatpåverkan 2008¹. Det här exemplet är hämtat från företaget Oatly och visar hur livscykelperspektivet kan hjälpa en organisation att ta fram konkreta mål för att minimera sin miljö- och klimatpåverkan. Med livscykelanalys som verktyg kunde Oatly hitta utvecklingsområden som gagnade både företaget och samhället i stort.

En livscykelanalys gjordes 2013 på Oatlys havredryck av SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, med ISO-standard 14040 som grund. Resultatet jämfördes med motsvarande komjölkprodukt och visade att komjölk hade 2,6 gånger mer klimatpåverkan än havredrycken².

För Oatly kunde analysen påvisa förbättringspotential i energiförbrukningen. Det resulterade målsättningen att minska förbrukningen med 30 %. En positiv utveckling för företaget som samtidigt innebär minskad miljö- och klimatpåverkan.

1. Naturvårdsverket, 2008, Konsumtionens klimatpåverkan, Rapport: 5903
2. SIK, 2013, LCA på färsk och aseptisk havredryck, Slutrapport: PX20462

Oatly grundades på 90-talet och producerar matvaruprodukter baserade på havre. I början av 2015 hade Oatly ca 70 anställda men antalet ökar snabbt. För Oatly är det viktigt att deras egen produktion ska sträva efter en minimal miljö- och klimatpåverkan men också att deras produkter ska vara ett alternativ i mataffären som av miljöskäl är märkbart bättre än de mer traditionella animaliska produkterna. Oatly utgör ett inspirerande exempel för livscykelperspektivet eftersom de aktivt arbetar med att minska sin verksamhets miljöpåverkan och har använt sig av livscykelanalys för att ta fram nödvändigt underlag för att sätta upp mål och genomföra konkreta åtgärder.

För att ta reda på mer om deras arbete träffade vi Carina Tollmar, hållbarhetsansvarig på Oatly.

— Tidigare har vi gått på magkänsla för att hitta områden där vi var bättre eller sämre vad gäller miljöfrågor men vi ville veta svart på vitt. Vi ville både jämföra hur havredryck står sig mot komjölk men också hitta områden att vidareutveckla och förbättra.

Den livscykelanalys som utfördes av SP visade att Oatlys magkänsla var riktig, produktionen av färsk havredryck har mindre miljöpåverkan än motsvarande produktion av komjölk. Det framgick tydligt att havreprodukten står sig väl i jämförelsen, men den avslöjade också Oatlys förbättringspotential.

”Genom att arbeta med ett livscykelperspektiv fick vi veta att vi behövde arbeta mest på klimatpåverkan och vatten- och energianvändning.”

— Genom att arbeta med ett livscykelperspektiv fick vi veta att vi behövde arbeta mest på klimatpåverkan och vatten- och energianvändning. I jämförelse med komjölk låg vi på 40 % av mjölkproduktionens energianvänd-

ning och det kände vi var för mycket. Så vi hade ganska mycket att arbeta med.

Varför arbetar ni med livscykelperspektivet?

— Många inom företaget har ett stort engagemang kring miljöfrågor, och en miljöförbättringsgrupp bildades spontant av engagerade medarbetare. Första gången en livscykelanalys utfördes som tog hänsyn till hela livscykeln var 2013, med uppstart 2012. Den gjordes först och främst för vår egen del för att hitta prioriteringar för hur vi kan bli bättre. Samtidigt började skillnaden i miljöpåverkan mellan havredryck och komjölk miljöpåverkan bli en vanlig fråga från konsumenter och vi kunde bara svara att havredryck förmodligen är mindre, men vi hade ingen siffra.

Har du något exempel på en förändring som lett till minskad miljöpåverkan genom arbete med livscykelperspektivet?

— Livscykelanalysen bekräftade några områden inom produktionen som vi misstänkte kunde utvecklas och energianvändning var en av dem. Där har vi börjat sätta in åtgärder och när all ny teknik är installerad ska vi ha minskat energianvändningen med 30 % och minskad klimatpåverkan följer då hand i hand. Inom produktionen har vi bland annat installerat en värmepump som återvinner energi, sluter vattensystemet bättre och 20-25 % av naturgasanvändningen har bytts ut till biogas. På sikt ska en ny värmebehandlingsmaskin installeras, vilken ytterligare kommer minska energianvändningen.

— Detta är de största åtgärderna. Det finns även mindre projekt med bland annat värmeisolering och när vi byter ut maskiner så väljer vi numera alla tillval som går för att göra dom mer energieffektiva.

Har ni stött på några utmaningar?

— Vi står i en stor expansionsfas just nu, så det är svårt

att kunna överblicka hur energianvändningen faktiskt ser ut och hur den minskar. Eftersom det inte är en statisk process är den svår att mäta på, och just nu går det för fort. Vi har dimensionerat för litet, så detta är en svårighet i allt vi ska göra just nu.

Hur har ni gjort för att bemöta den utmaningen?

— Vi försöker skaffa oss en överblick. När vi omorganiserade oss så bildade vi ett eget team, en processförbättringsgrupp, som bland annat kan bistå med tekniska lösningar.

Hur arbetar ni med hållbarhet utöver livscykelperspektivet?

— Vi jobbar med miljömål som vi håller på att utveckla vidare. Vi har höga ambitioner att ytterligare inkludera medarbetare, leverantörer och utveckla uppföljningssystem samt vårt externa arbete med kommunikation.

— Vi skulle också vilja att vår överskottsvärme användes externt på något sätt. Trots att den används för att värma upp våra kontor och lager har vi ett överskott.

Vad ger arbetet med livscykelperspektiv för fördelar?

— Tydliggörande och konkretisering. Det ger nyckeltal och hjälp med tankesätt och parametrar. Det visade oss nya områden som vi inte trodde gav så mycket men som faktiskt gjorde stor påverkan. Görs det en ordentlig analys kan man hitta alternativ redan från start.

Kan du ge exempel på hur livscykelperspektivet har influerat hur ni arbetar och kommer arbeta?

— Vi har haft tvärgrupper där vi blandat personal från exempelvis produktion och marknad, och haft diskussioner kors och tvärs för olika frågor inom miljöarbetet. Det har gett mycket till oss som organisation och nu ska vi ta hand om alla samtal. Det är bra för ett företag att förstå sin verksamhet, var man har hotspots och var man kan sätta in åtgärder. Det har hela tiden varit en kombination med interna personer som tar fram data och som bollar med extern kompetens, livscykelanalysen utfördes av SP.

”Vi vill sätta fart på diskussionen om branschens svårigheter och möjligheter”

Vilka skulle du helst se tog del av just ert exempel på arbete med livscykelperspektivet?

— Jag tänker att vi främst ska ingjuta lite inspiration i andra livsmedelsbolag, eftersom det är i den industrin vi mest vistas i. Vi vill sätta fart på diskussionen om branschens svårigheter och möjligheter och vad som kan göras. Men vi har också en strategi framöver att externt visa upp vad vi kan göra och vad vi har gjort. Våra distri-

butörer och konsumenter ska se att vi vill göra något och att vi kan göra något, att vi inte gör allt rätt men att vi hela tiden strävar efter att bli bättre.

Vad ger du för tips till andra för att få igång eller vidareutveckla arbetet för att minska sin organisations klimat- och miljöpåverkan?

— Bara att börja! Men först och främst behöver man förstå varför man gör det, att det faktiskt går att göra skillnad. Och som alltid är det viktigt med intern förankring. Om man förstår att man ska göra det och det blir väl förankrat så får man igång en kreativitet på företaget. Man startar upp idéer och diskussioner kring hur man kan samarbeta i och utanför huset. Vi levererar en biprodukt till grisfoder och ska bland annat börja samarbeta med producenter av havre. Man måste hjälpas åt både internt och externt.

— Vet man att man vill göra skillnad och förstår hur det kan göras, är det lätt att komma igång. Och det kan inte vara bara en person som gör det hela. Enklast är att ta in extern hjälp med att göra livscykelanalysen. Det kräver ju ändå resurser inom företaget om det skulle göras internt och den som gör det måste kunna hänga med i metodiken.

Kommer ni fortsätta arbeta med livscykelperspektiv?

— Absolut!

Kontakt

Carina Tollmar, hållbarhetsansvarig Oatly,
carina.tollmar@oatly.com

Intervju 2015-09-03: Johanna Spångberg, forskare Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).

Text och layout: Rebecka Hallén Jorquera och Anna Wikström, projektledare, Hugo Gustafsson, kommunikatör, Swedish Life Cycle Center.

Den här artikeln är en del av projektet Goda exempel - Inspiration till energieffektivisering genom hela värdekedjan som bedrivits med finansiering från Energimyndigheten. Vill du ta del av fler goda exempel, läsa mer om Oatlys klimatarbete eller lära dig mer om livscykelperspektivet kan du använda länkarna här under:

[Oatlys klimatarbete](#)
[Fler Goda exempel](#)
[Swedish Life Cycle Center](#)